



Norges
vassdrags- og
energidirektorat

NVE

Statkraft AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 OSLO

Vår dato: 15 DES 2011

Vår ref.: NVE 200700445-38 kv/rast

Arkiv: 315 /155.Z

Deres dato:

Deres ref.:

Saksbehandler:

Ragnhild Stokker

22 95 93 02

Vurdering av behandlingsmåte etter vassdragslovgivningen i forbindelse med planer om oppgradering/utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk

Under de forutsetninger som er nevnt nedenfor, vedtar NVE med hjemmel i vannressursloven § 18, at de fremlagte planene for bygging av nytt Nedre Røssåga kraftverk ikke berører allmenne interesser i en slik grad at det utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven. Eventuelle restriksjoner for vannføring eller vannstand vil bli vurdert gjennom en samlet vurdering for hele reguleringssystemet i forbindelse med revisjonen av reguleringskonsesjonen gitt 1954.

Bygging av nytt Nedre Røssåga kraftverk kan settes i gang før revisjonen er endelig avgjort. NVE kan i medhold av eksisterende vilkår følge opp planlegging, bygging og drift av det nye anlegget. Det må søkes NVE om anleggskonsesjon etter energiloven. NVE skal godkjenne detaljplanene før anleggsarbeidene settes i gang.

Forutsetninger for dette vedtaket er at 1) behovet for stabilitetstiltak og erosjonssikring i nedre deler av Røssåga utredes og om nødvendig iverksettes før kraftverket settes i drift, 2) kapasiteten på den planlagte omløpsventilen vurderes nærmere i detaljplanleggingsfasen og fastsettes i samråd med NVE, 3) vannføring og vannstand nedenfor utløpet av Nedre Røssåga kraftverk ikke endres vesentlig i forhold til i dag i perioden 1. juni – 31. oktober. Dette gjelder inntil eventuelle endringer i manøvreringsreglementet er vurdert og endelig fastsatt ved revisjon.

Forespørsel om vurdering av behandlingsmåte etter vassdragslovgivningen og eventuelle krav etter forskrift om konsekvensutredninger

NVE mottok 14.03.2008 en henvendelse fra Statkraft Energi AS der vi ble bedt om å vurdere hvorvidt planer om bygging av et nytt og utvidet Nedre Røssåga kraftverk vil kreve konsesjonsbehandling etter vannressursloven, jfr. § 8. Brevet er gjengitt nedenfor:

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord

Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst

Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

”Statkraft Energi AS planlegger å utvide Nedre Røssåga kraftverk med et nytt aggregat og ny parallell vannvei til eksisterende vannvei. Parallelt med dette pågår det en vilkårsrevisjon av Røssågas reguleringsreglement. Statkraft mener det kan være positive synergier i å samordne en konsesjonsprosess med vilkårsrevisjonen.

Statkraft ber derfor NVE gjøre en vurdering av og avklare om et nytt aggregat og ny vannvei må omsøkes etter vannressurslovens § 8, eller om energiloven kan anvendes alene. En vurdering av eventuelle vassdrags- og miljømessige pålegg i denne forbindelse kan da inntas i vilkårsrevisjonen. Vi ber samtidig NVE avgi en vurdering/avklaring av konsesjonsmessige forhold og eventuelle krav etter forskrift om konsekvensutredninger § 3.2.

Bakgrunn:

Utbyggingen av Røssåga ble vedtatt i Stortinget i 1947. Bakgrunn for vedtaket var behov for kraft til industriutbyggingen i Mo i Rana som var vedtatt i Stortinget året før. Nedre Røssåga ble bygget først og sto ferdig med tre aggregater i 1955. De tre siste aggregatene ble ferdig installert i 1958. Øvre Røssåga sto ferdig i 1961. I 1963 ble Bleikvatn overført til Røsvatn, slik at tilsiget derfra kunne utnyttes i begge kraftverkene. Tilleggsoverføringene inn i Røsvatn fra Vefsnvassdraget i syd og vest var ferdig bygget i 1964 og 1965.

Vilkårsrevisjon:

Konsesjonsvilkårene for Røssågaverkene ble gitt i 1954, 50 år senere var det anledning til å fremme krav om revisjon av vilkårene. Slike krav ble fremmet 31.03.05 i et felles kravdokument fra kommunene Hemnes, Hattfjelldal og Grane. I kravdokumentet er det identifisert 31 krav. NVE ba Statkraft om å kommentere kravdokumentet, dette ble gjort i brev fra Statkraft datert 7.12.06. NVE åpnet så for en vilkårsrevisjon i brev til Statkraft 22.05.07 og ba om at det ble framlagt utkast til et revisjonsdokument innen 1.12.07. Etter et møte mellom Statkraft og NVE 9.11.07 ble denne fristen utsatt til 15.02.08. Etter møtet i Mo i Rana 30.01.08 er fristen for revisjonsdokumentet utsatt på ubestemt tid mens NVE arbeider med foreliggende søknad.

(.....)

Magasiner

Røsvatnmagasinet kan reguleres fra HRV 383,4 til LRV 372,2. Oppstrøms Røsvatn ligger Bleikvatnmagasinet, HRV 407,5 og LRV 386,0, samt fire flomdempningsmagasin; Elsvatn, Østre Fiskeløsvatn, Gluggvatn og Nedre Svartvatn.

Nedre Røssåga har inntak i Stormyrbassenget ved Fallfors, som har HRV 247,9 og LRV 241,9. Statkraft regulerer i normalsituasjon aktivt kun de øverste 60 cm av reguleringen.

Øvre Røssåga kraftverk

Øvre Røssåga kraftverk har inntak i Tustervatn/Røsvatn, der en 2700 m lang tilløpstunnel med tverrsnitt 67 m² fører vannet frem til ventilkammeret. Herfra fører 3 stålforedede trykksjakter vannet ned til kraftstasjonen som ligger i fjell ved Hallvarddalen langs riksvei 806 mellom Tustervatn til Korgen. Adkomsttunnelen er ca.680 m og går på fall ned til stasjonen.

Kraftstasjonen har 3 Francis-aggregater à 55 MW, til sammen 165 MW installert effekt. Stort falltap gjør at en i praksis ikke oppnår med enn ca 155 MW, da ved et vannforbruk på ca. 152 m³/s. Kraften transformeres opp til 132kV spenning gjennom 3 transformatorer, hver på 62,5 MVA.

Avløpstunnelen er 4800 m lang med tverrsnitt 67 m² og munner ut i Røssåga rett oppstrøms elvas utløp i Stormyrbassenget.

Nedre Røssåga Kraftverk

Nedre Røssåga kraftverk har inntak i Stormyrbassenget ved Fallfors. Herfra går en 7950 m lang tilløpstunnel med tverrsnitt 67 m² frem til et fordelingsbasseng og ventilkammer. Tre stålforedede trykksjakter fører vannet ned til stasjonens 6 aggregater.

Kraftstasjonen ligger i fjell ved Vesterli ca. 2,5 km sørvest for Korgen. Adkomsttunnelen er ca. 1,3 km og går på fall 1:10 inn mot stasjonen. I stasjonshallen er det plassert 6 stk.

Francisaggregater, 2 stk á 43,4 MW og 4 stk á 44,9 MW. Samlet installert effekt blir 266,4 MW.

Trange vannveier med stort falltap gjør imidlertid at det ikke er mulig å samlet få mer enn ca 256 MW ut av aggregatene. Vannforbruket er da beregnet til ca. 124 m³/s. Det var også installert 2 stk husaggregater, hver på 2,2 MW i stasjonen, men disse ble permanent frakoblet og nedlagt i 1999. Alle 6 generatorene har ytelse 50 MVA, og det er også 6 stk. 50 MVA transformatorer med omsetning 10,5/132 kV.

Avløpstunnel fra stasjonen til utløpskanalen ved Korgen er ca. 2700 m lang med tverrsnitt 67 m². Utløpskanalen er ca 400 m lang og 50 m bred, og munner ut i Røssåga ved Korgen sentrum.

Større gjennomførte arbeider i eksisterende anlegg de siste 10 år

Dam Tustervatn ble rehabilitert i 1999-2000, og i Bleikvatn ble det bygget en ny dam sommeren 1999 etter at gruvegangene under eksisterende dam kollapset. For tiden drives en ny overføringstunnel mellom Bleikvatn og Røsvatn, parallelt med eksisterende tunnel som de siste årene har blitt gjentettet pga ras.

Nye planer for Nedre Røssåga kraftverk

Som beskrevet over har dagens anlegg, og spesielt Nedre Røssåga, høy brukstid, trange vannveier og til dels dårlig virkningsgrad. Nedre Røssåga går i praksis året rundt omtrent på full last gjennom hele året, med begrensede muligheter for nødvendig planlagt vedlikehold, og stor sårbarhet for produksjonstap ved akutte skader eller havari.

Kraftverksdriften er preget av at Øvre og Nedre Røssåga har forskjellig slukeevne, noe som medfører at mens Nedre Røssåga går kontinuerlig, produserer Øvre Røssåga mer periodisk over døgnet. Dette medfører en aktiv regulering av Stormyrbassenget innenfor de begrensningene Statkraft selv har pålagt egen drift.

Statkraft har gjennomført en studie der en har sett på ulike scenarier for hvordan anleggene bør utvikles / rehabiliteres for de neste 50 år. Konklusjonen i studien er at det bør bygges en ny parallell vannvei og installere et nytt aggregat i Nedre Røssåga kraftverk. Detaljplanene for utvidelsen er ikke endelig bestemt, men hovedlinjene blir som beskrevet nedenfor. Detaljplaner rundt tverrslag og tipplosninger vil bli utarbeidet i samarbeid med kommunen. Nedenfor følger en beskrivelse av planene slik de foreligger pr. i dag:

Inntak og tilløpstunnel

Det bygges et nytt inntak i Stormyrbassenget og parallell tilløpstunnel ned til kraftstasjonen. Inntaket planlegges utformet som et dykket inntak med inntaksluke plassert i fjell. Det vil bli lagt vekt på å få til en inntaksløsning som eliminerer de isproblemene som vi av og til opplever ved dagens inntak.

Den nye tunnelen blir ca. 7950 m lang og drives fra to eller tre nye tverrslag. Tverrslag 1, som også blir adkomst til den nye inntaksluka drives inn ved eksisterende inntak ved Fallfors. Parallelltunnelen går på svakt fall fra inntaket/tverrslag 1 til gjennomslag mot tunnel som drives fra tverrslag 2 som blir beliggende i området Gløsdalen / Gulltjørbekken. Herfra drives tunnelen til stasjonen.

Nytt aggregat og stasjonshall.

Eksisterende adkomsttunnel til Nedre Røssåga er ca. 1,3 km og går på fall inn mot stasjonen. Her er det planlagt å sprengte ut en egen stasjonshall nær eksisterende stasjonshall. I forbindelse med ny stasjon vil totalytelsen bli økt fra ca 256 til ca 350 MW, med slukeevne tilsvarende økt til ca 165 m³/s. Det er ikke nødvendig å bygge nye kraftlinjer i forbindelse med kapasitetsøkningen.

Avløpstunnel og utløp

Det drives ny parallell avløpstunnel til utløp i eksisterende utløpskanal til Røssåga. Den nye tunnelen blir ca. 2720 m lang og drives fra et tverrslag ved utløpet og via en transporttunnel fra stasjonens adkomsttunnel. Eksisterende utløp er planlagt brukt uendret, men eksisterende utløpstunnel/kanal er planlagt strosset fra utløpet til sammenkoblingen ca. 100 m inn i tunnelen.

Både for tillopstunnelen og avløpstunnelen vil det økonomiske tunnelverrsnittet variere avhengig av valg av aggregatstørrelse. I planleggingsfasen er tunnelverrsnittet vurdert til å bli mellom 35 og 40 m². Når den nye stasjonen er klar for idriftsettelse, sammenkobles de to parallelle tunnelsystemene på tillops- og utløpssiden for å få en optimal energiutnyttelse i kraftverket. Byggetiden er vurdert til 3-4 år fra investeringsbeslutning.

Kjøremønster

I sum vil et utvidet Nedre Røssåga kraftverk kunne kjøre ut en vannføring som tilsvarer slukeevnen i Øvre Røssåga kraftverk (158 m³/s) + tilsiget fra restfeltet til Stormyrbassenget. I middel utgjør restfelttilsiget 7 m³/s. Maksimal vannføring fra Nedre Røssåga kraftverk økes fra dagens 128 m³/s til ca 165 m³/s.

Det kan forventes at følgende elementer vektlegges ved bestemmelse av fremtidig kjøremønster for Øvre og Nedre Røssåga kraftverker:

- Kjøring med bruk av maksimal slukeevne i perioder når prisene er høye. I hovedsak forventes det at slike perioder fortsatt vil komme i vinterperioden. I slike perioder vil vannstanden i Røsvatnet senkes raskere enn i dag.
- Røsvatn kan kjøres noe raskere ned enn i dag, pga økt slukeevne i Nedre Røssåga. Samtidig kan det forventes noe lengre perioder enn i dag med stans eller redusert kjøring på våren i Øvre Røssåga, noe som igjen betyr en raskere vannstandsøkning i Røsvatnet utover sommeren enn det en har i dag.

Ønske om samordnet prosess mellom vilkårsrevisjon og nytt aggregat og vannvei.

Det ble i møte mellom NVE, Statkraft Energi og kommunene Hemnes, Hattfjelldal og Grane den 30.01.08 uttrykt enighet om å tilstrebe en samordnet prosess mellom pågående vilkårsrevisjon for Røssågaverkene og en ombygging av Nedre Røssåga kraftverk. Hensikten med en slik samordning er:

- a) sikre at nye vilkår for Røssåga utbyggingen også inkluderer virkninger av et ombygget Nedre Røssåga kraftverk.

b) raskt å kunne komme i gang med ombyggingen

En slik samordning betyr også at kommunene må få anledning til å vurdere på nytt de tidligere innsendte krav i forhold til forventete virkninger av et ombygget Nedre Røssåga kraftverk.

I neste kapittel har vi valgt å presentere enkeltvis de deler av reguleringsområdet som kan bli påvirket av ombyggingen. Tidligere innsendte krav refereres og det gis deretter en omtale av hvilke endringer Statkraft forventer kan komme i de enkelte områder etter ombyggingen av Nedre Røssåga. Det gis også noen synspunkter på om bakgrunnen for kravene forventes å bli endret.

Det må presiseres at Statkraft i dette brevet ikke vil uttrykke noen mening om innholdet i de vilkårskravene som er framsatt. Dette vil vi komme tilbake til i et senere revisjonsdokument

Ytre konsekvenser av planene

Røsvatnet

Innsendte krav:

- 1. Minimum sommervannstand Røssvatn - eksempelvis 2,25 m under HRV innen 15. juli*
- 2. Praktiske tiltak for å kompensere bortfall av havner - båtutsett, molo o.l.*
- 3. Kartlegging av skjær/ grunner i Røssvatn og fremtidig merking*
- 4. Omfattende rydding av rekved og stubber*
- 5. Fiskefond*

Vannstanden kan gå noe raskere ned i perioder hvor kraftverkene kjøres med full kapasitet og kan gå tilsvarende raskere opp igjen i perioder med stans/reduert kjøring. Det er grunnlag for å revurdere bakgrunnen for krav 1.

Stormyrmagasinet

Innsendte krav:

- 6. Mer stabil vannstand i Stormyrbassenget*

Hemnes kommune har muntlig presisert at det her siktes til å få satt en ny LRV som samsvarer med manøvreringspraksis de seinere år

Røssåga mellom Stormyrbassenget og utløp av Nedre Røssåga kraftverk

Innsendte krav:

- 7. "Myrøyer" må ikke slippes i vassdraget men deponeres på land*
- 8. Vurdere spyleflom for opprensning av elveløp nedenfor Stormyrbassenget*
- 9. Minstevannføring i Røssåga (hele strekningen?) - motvirke innfrysing*
- 10. Terskel v/ Bygdåsen må utbedres*
- 11. Terskel v/ Bjuråmoen må utbedres*
- 12. Varslingsrutiner og sikkerhet i forbindelse med kjøreterskler i Røssåga*
- 13. Erstatningsveienes standard*
- 14. Minstevannføring over Sjøforsen - av hensyn til gytteforhold for laks og sjørret*
- 15. Terskel ved Sjøforsbrua (måleterskel) - må heves for å sikre vannspeil lenger opp*

Det forventes noe lavere hyppighet av overløp fra Stormyrbassenget til Røssåga. Størrelsen på de store overløpsflommene må imidlertid forventes å bli tilnærmet uendret

Røssåga nedstrøms utløp av Nedre Røssåga kraftverk

Innsendte krav:

16. Eksplisitt utsettings pålegg for laks
17. Øke tilgjengeligheten til Røssåga ved å forbedre flomforbygninger
18. Sikkerhet for allmennheten ved store vannføringsendringer
19. Utprøving av biotopforbedrende tiltak nedenfor Sjøforsen
20. **Erosjonsproblemer i Røssåga om vinteren**

I perioder med full utnyttelse av Nedre Røssåga kraftverk kan vannføringen øke med ca 37 m³/s i forhold til dagens situasjon. Det er grunnlag for å revurdere bakgrunnen for krav 17 og 18 og 20.

Fjorden

Innsendte krav:

21. Hydrologiske undersøkelser i Sørffjorden
22. Risikokartlegging av småbåttrafikk i forhold til dravis i Sørffjorden (Merknad: Det er under samtale med Hemnes kommune avklart at kravet gjelder fjordområdet nær Hemnesberget, også kalt Sundsfjorden)

I perioder med full utnyttelse av nedre Røssåga kraftverk kan fjorden få tilført mer ferskvann enn i dag. Dette forventes likevel ikke å ville gi mer is i fjorden da hydrofysiske målinger viser at ferskvannslaget allerede er såvidt tykt at dette ikke er begrensende for isdannelsen. Det er hovedsakelig variasjoner i værforholdene og i båttrafikken som bestemmer is/ikke is i de ulike deler av fjordsystemet.

Deponering av tunnelmasser

Deponering av masser vil bli diskutert med kommunen før endelig plassering. Foreløpige vurderinger er:

- *Massene fra nytt inntak og tilløpstunnel tenkes deponert på eller i tilknytning til eksisterende tipper fra første utbygging, hvor det fra tid til annen foregår masseuttak.*
- *Masser fra ny kraftstasjon som vil bli transportert ut via eksisterende adkomsttunnel kan bli deponert på Endlausmyra.*
- *Masser fra ny utløpstunnel kan bli deponert sydøst for Svartågbukta.*

Statkraft ber NVE gjøre en vurdering av og avklare om et nytt aggregat og ny vannvei må omsøkes etter vannressurslovens § 8, eller om energiloven kan anvendes alene. En vurdering av eventuelle vassdrags- og miljømessige pålegg i forbindelse med ombyggingen kan da inntas i vilkårsrevisjonen. Vi ber samtidig NVE avgi en vurdering/avklaring av konsesjonsmessige forhold og eventuelle krav etter forskrift om konsekvensutredninger § 3.2.”

Høring

NVE sendte saken på høring til Hattfjelldal, Hemnes og Grane kommuner samt Fylkesmannen i Nordland. Høringspartene ble bedt om å vurdere om opprustnings- og utvidelsesplanene for Nedre Røssåga antas å ha skader og ulemper for allmenne interesser, slik at tiltaket er konsesjonspliktig etter vannressursloven § 8. NVE mottok høringsuttalelser fra alle de forespurte partene. I tillegg mottok NVE en høringsuttalelse fra Røssåga Elveierlag ved leder Frode Solbakken.

På vegne av Hattfjelldal, Grane og Hemnes kommuner uttaler **Advokatfirmaet Lund & Co** (heretter omtalt som Landssamanslutninga av vasskraftkommunar - LVK) følgende i brev av 03.06.2008:

”1. Innledning

Det vises til Statkrafts søknad av 14. mars 2008 om utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk. Videre vises til brev fra NVE 5. mai 2008 til Grane, Hattfjelldal og Hemnes med frist for høringsuttalelse innen 6. juni 2008.

Undertegnede representerer Grane, Hattfjelldal og Hemnes kommuner. Kommunenes samlede høringsuttalelse i forbindelse med spørsmålet om utvidelsen er konsesjonspliktig fremgår nedenfor.

Etter hva vi forstår har Statkraft angitt to alternativer for den videre behandling:

- 1) At søknaden om utvidelse av eksisterende utbygging behandles adskilt fra den pågående vilkårsrevisjonen, eller*
- 2) at utvidelsen behandles sammen med vilkårsrevisjonen, uten at det gis egen konsesjon for selve utvidelsen*

For kommunene er det sentralt at saksbehandlingen følger en prosess som sikrer kommunenes og allmennhetens interesser på best mulig måte. Kommunene viser til at NVE alt har åpnet vilkårsrevisjon av Røssåga. Kommunene er i utgangspunktet positive til at man ser en eventuell utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk i sammenheng med vilkårsrevisjonen forutsatt at kommunene ikke kommer dårligere ut mht til de rettigheter som kommunene har krav på etter loven. Det vises i denne sammenheng til de krav som kommunene har fremmet for en vilkårsrevisjon. Som det vil fremgå nedenfor er kommunene av den oppfatning at kommunene også vil ha rettigheter i form av blant annet konsesjonsavgifter og Næringsfond ved en eventuell utvidelse av Nedre Røssåga.

2. Utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk

2.1 Konsesjonsplikt, konsesjonsbehandling og lovvalg

Det fremgår av Statkrafts søknad at den planlagte utvidelsen av Nedre Røssåga kraftverk vil øke installert effekt fra ca. 256 til 350 MW, samt at maksimal vannføring fra Nedre Røssåga kraftverk økes fra 128 m³/s til ca. 165 m³/s. Produksjonsøkningen skyldes hovedsakelig bygging av ny tilløpstunell og bygging av nytt aggregat/stasjonshall. Om forventet årlig produksjon foreligger det ingen opplysninger.

Kommunene er bedt om å avgi høringsuttalelse for hvorvidt kommunene anser at utvidelsen berører allmenne interesser i en slik grad at utvidelsen er konsesjonspliktig etter vannressursloven § 8.

Slik kommunene ser det, må den omsøkte utvidelsen vurderes etter vassdragsreguleringsloven, ikke kun etter vannressursloven. Kommunene viser i den forbindelse til Ot. prp. nr. 50 (1991-1992) s. 111 hvor det fremgår følgende om vassdragsreguleringslovens anvendelsesområde:

”§ 1 annet ledd slår etter gjeldende lov fast at det som i loven er bestemt om vassdragsreguleringer også gjelder anlegg eller arbeider til forøkelse av vannføringen ved overføring av vann fra et annet vassdrag.

Den nåværende bestemmelse er imidlertid blitt praktisert slik at også overføring innen samme vassdrag behandles etter vassdragsreguleringsloven dersom overføringen gir økt vannføring i kraftstasjonen.

Gjeldende praksis må anses hensiktsmessig, og det er heller ingen reell grunn til forskjellig behandling. § 1 annet ledd foreslås derfor endret slik at bestemmelsens ordlyd blir i samsvar med dagens praksis.

Dette innebærer at etter lovforslaget skal anlegg eller arbeider til forøkelse av vannføringen ved overføring av vann være rettslig likestilt med vassdragsreguleringer i lovens forstand uavhengig av om overføringen skjer fra et annet vassdrag eller innen samme vassdrag (dvs fra et sidevassdrag til hovedvassdraget)

Kriteriet for om vassdragsreguleringsloven skal komme til anvendelse blir således om overføringen gir økt vannføring i kraftstasjonen. Det er uten betydning om overføringen skjer fra et annet vassdrag eller innen samme vassdrag.” (understreket her)

Etter det opplyste vil den nye inntakstunellen innebære en overføring innen samme vassdrag som øker vannføringen i Nedre Røssåga kraftverk fra 128 m³/s til 165 m³/s. Etter kommunens oppfatning innebærer det at den planlagte utvidelsen faller inn under vassdragsreguleringslovens anvendelsesområde, jf. vassdragsreguleringsloven § 1 og uttalelsen i Ot. prp. nr. 50 (1991 - 1992). Dette fører videre til at vannressursloven § 19 første ledd kommer til anvendelse, som sier at konsesjon til vannkraftutbygging skal gis etter vassdragsreguleringsloven når dette følger av vassdragsreguleringsloven §§ 1 og 2. Kommunene gjør således gjeldende at konsesjonsbehandlingen må følge vassdragsreguleringslovens regler, jf. vannressursloven § 19 første ledd, men slik at vannressursloven vil gjelde i den utstrekning det ikke er gjort uttrykkelige unntak i vannressursloven eller fastsatt særskilte regler i vassdragsreguleringsloven.

Kommunene krever følgelig at konsesjonsbehandlingen følger vassdragsreguleringslovens regler. Som kjent inneholder vassdragsreguleringsloven en rekke særskilte bestemmelser om konsesjonsbehandlingen som ikke finnes i vannressursloven. Videre inneholder vassdragsreguleringsloven bestemmelser som gir kommunene rettigheter i form av blant annet konsesjonsavgifter og næringsfond

2.2 Den omsøkte utvidelsen vil berøre allmenne interesser

Kommunene fremholder videre at det planlagte tiltaket uansett er så omfattende at det berører allmenne interesser på en slik måte at konsesjonsplikt etter vannressursloven § 8 åpenbart må inntreffe.

Det er opplyst at kun de øverste 60 cm av reguleringen i inntaket i Stormyrbassenget reguleres aktivt i dagens situasjon. Kommunene viser til at Statkraft selv uttaler at utvidelsen vil medføre en hyppigere og mer omfattende regulering enn i dag. Den omsøkte utvidelsen innebærer videre at man vil oppleve en situasjon med mindre overløp som vil påvirke dagens minstevannføring i Røssåga. Kommunene mener dette kan påvirke blant annet gyteforholdene for laks og sjørret. Det er kommunenes oppfatning at disse konsekvensene alene tilsier at tiltaket berører allmenne interesser i en slik grad at utvidelsen er konsesjonspliktig.

Videre er det kommunens oppfatning at bygging av ny stasjonshall og nye tilløps- og avløpstuneller vil påvirke allmenne interesser på en slik måte at konsesjonsplikt utløses. Det vises i denne sammenheng blant annet til at det er behov tipp for plassering stein og masser, som etter det opplyste er i størrelsesorden ca. 1 million m³. Videre fremgår det av søknaden at isforholdene

i Stormyrbassenget vil endres som følge av det planlagte inntaket. Grane, Hattfjelldal og Hemnes kommuner er således av den klare oppfatning at utvidelsen isolert sett er konsesjonspliktig - uavhengig av om man legger vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven til grunn.

3. Samordning av saksbehandling mellom vilkårsrevisjon og utvidelse

Som det innledningsvis ble bemerket, vil kommunene kreve at man legger til grunn en prosess som ivaretar kommunenes interesser på best mulig måte. En vilkårsrevisjon av gamle konsesjoner er ment å innebære en modernisering og ajourføring av gamle konsesjoner. Det er kommunenes oppfatning at dette innebærer at konsesjonsmyndighetene skal søke å rette opp gamle miljøsynder så langt det lar seg gjøre innenfor rimelige økonomiske rammer. Det er derfor av grunnleggende betydning at en samordnet prosess, ikke medfører at vertskommunene blir dårligere stilt enn om de to sakene hadde blitt behandlet adskilt fra hverandre.

NVE uttaler i høringsbrevet at forhold knyttet til vannføring, vannstand og regulering vil kunne håndteres under vilkårsrevisjonen. Kommunene er ikke uenig i dette, men vil reise spørsmål om det ikke er prinsipielt riktig at slike vilkår inntas i den nye konsesjonen, jf. over hvor kommunene forutsetter at tiltaket er konsesjonspliktig etter vassdragsreguleringsloven.

Uansett er det i forhold til foreliggende utvidelse sentralt for kommunene at det innsettes vilkår som sikrer stabil vannstand i Stormyrbassenget og minstevannføring på strekningen mellom Stormyrbassenget og utløpet av Nedre Røssåga kraftverk. Det vises i denne sammenheng til tidligere innsendte vilkårskrav i forbindelse med vilkårsrevisjonen.

Kommunene forutsetter at en isolert konsesjonsbehandling av utvidelsen ville resultert i at det ble gitt vilkår om minstevannføring og andre forhold knyttet til manøvrering, jf. blant annet vannressursloven § 10. Under henvisning til at slike vilkår vil være obligatorisk ved en ny og uavhengig konsesjon, finner kommunene derfor grunn til å understreke at NVE ved en eventuell samordnet prosess må legge dette til grunn dersom man velger en samordnet prosess.

Kommunene gjør videre gjeldende at NVE i forbindelse med kommunenes krav om å sikre stabil vannstand i Stormyrbassenget og minstevannføring mellom Stormyrbassenget og utløpet av Nedre Røssåga ikke kan ta hensyn til at dette vil medføre et produksjonstap, slik NVE har vist til i enkelte tidligere innstillinger om vilkårsrevisjon. Det kan ikke være slik at en konsesjonær skal innrømmes lempeligere vilkår i forbindelse med en ny utbygging/utvidelse enn man ellers ville hatt fordi man velger å samkjøre prosessen med en vilkårsrevisjon. Det er fra kommunenes side derfor en forutsetning at en eventuell samordnet prosess må føre til at det blir innsatt vilkår som ellers ville blitt gitt i en separat konsesjon. Dette gjelder så vel vilkår om manøvrering som fysiske og økonomiske vilkår til fordel for vertskommunene.

Kommunene har registrert at tidligere revisjonssaker har vært gjenstand for uforholdsmessig lang saksbehandlingstid. Eksempelvis foreligger det så vidt vites fortsatt ingen endelig avklaring av Vinstra-saken, som Olje og energidepartementet har omtalt som den første prinsipp-saken om vilkårsrevisjon. Dersom en samkjøring av de to prosessene, utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk og vilkårsrevisjonen av Røssåga kan føre til at saksbehandlingstiden kortes ned, vil kommunene se positivt på dette. Kommunenes betingelse for å akseptere en slik samkjøring er imidlertid at kommunens krav i forbindelse med vilkårsrevisjonen av Røssåga mht til sommervannstand, manøvreringsreglement og minstevannføring samt krav på økonomiske vilkår imøtekommes.

Kommunene tar for øvrig forbehold om å komme tilbake til de vilkår kommunene mener å ha krav på i tilknytning til den omsøkte utvidelsen så snart når NVE har gitt uttrykk for sitt syn på kommunens anbeførelser om konsesjonsplikt og lovvalg.”

Fylkesmannen i Nordland uttaler i brev datert 06.06.2008 følgende:

”Etter vår vurdering vil følgende allmenne interesser kunne bli betydelig negativt påvirket av den planlagte utvidelsen av Nedre Røssåga kraftverk:

Røssvatnet

Utvidelsen av kraftverket vil gi potensiale for mer omfattende "effektkjøring" og dermed raskere endringer i vannstanden. Dette vil kunne gi økt erosjon i strandsonen med påfølgende redusert produksjon av næringsdyr for både røya og ørreten. Dette vil kunne få negative konsekvenser for overlevelse og vekst hos fisken.

Raskere vannstandsendringer vil også kunne gi mer oppsprukket og usikker is.

Røssåga mellom Stormyrbassenget og utløpet av Nedre Røssåga kraftverk

Det ventes noe lavere hyppighet av overløp fra Stormyrbassenget til Røssåga. Dette vil kunne påvirke fiskebestandene negativt på en strekning der vannføringen i perioder allerede er svært lav pga av dagens regulering som ikke har krav til minstevannføring.

Røssåga nedstrøms utløpet av Nedre Røssåga kraftverk

Utvidelsen av kraftverket vil gi potensiale for mer omfattende "effektkjøring" og dermed raskere vannføringsendringer. Dette vil kunne medføre fare for "stranding" og økt dødelighet hos yngel og rogn av laks og sjøørret.

Økt vintervannføring vil kunne gi større erosjonsproblemer langs elvekantene med påfølgende sedimentering av finstoff nedover Røssåga. Dette vil i så fall gi reduserte oppvekstmuligheter for yngel og ungfisk. Problemer med nedslamming av gyteområder vil også kunne bli større.

Sørfjorden

Større produksjon i Nedre Røssåga kraftverk og økt erosjon i Røssvatn og Røssåga vil kunne gi periodevis økt ferskvanns- og sedimenttilførsel til Sørfjorden. Dette vil kunne forsterke de allerede eksisterende virkningene på den marine økologien, fiskebestandene, fiske og isforholdene i Sørfjorden.

Konklusjon

Fylkesmannen i Nordland mener at den planlagte utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk vil kunne medføre betydelige negative virkninger på en del allmenne interesser (se ovenfor) i vassdraget og i sjøen (Sørfjorden). Vi anbefaler derfor at NVE krever konsesjonsplikt etter vannressursloven § 8.

Vi vurderer ikke en behandling etter lov om laksefisk og innlandsfisk m.v. som relevant i en såpass stor kraftutbyggingssak.”

Røssåga Elveierlag ved leder Frode Solbakken uttaler i e-post datert 27.05.2008 følgende:

”Det er vanskelig å forstå hvordan en utvidelse av kraftverket som trolig vil gi enda mer "effektkjøring" med store svingninger i vannstanden som konsekvens, kan inkluderes i en vilkårsrevisjon. Vilkårsrevisjonen skal fremme miljøhensynene og hensynet til allmennhetens interesser ift gamle vassdragskonsesjoner. En utvidelse av kraftverket er isolert sett ikke et miljøtiltak, men snarere det motsatte. I tillegg til dette sørger ikke en vilkårsrevisjon for at grunneierenes interesser blir tatt hensyn til (unntatt som en del av allmenne interesser). Å øke max

vannføring i Røssåga fra 128m³/sek til 165m³/sek har potensiale til å påvirke private interesser negativt.

Konklusjonen må bli at det samrøret som det her legges opp til mellom prosessen rundt utvidelsen av kraftverket og vilkårsrevisjonen ikke er heldig, og bidrar til å forkludre arbeidet med å bedre miljøstatusen (jfr EUs vanddirektiv) i vassdraget. Ved en ny konsesjonsbehandling vil alle interesser bli tatt tilbørlig hensyn til og dagens miljøstandarder bli fulgt.”

Sakens utvikling

Etter høringsrunden i 2008 har saken blitt liggende i bero. Årsakene til dette er flere. Bla. søkte Statkraft etter høringsrunden om å innlemme vilkår om ”Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.” i eksisterende reguleringsbestemmelser for statsreguleringen av Røssåga. Positivt vedtak om dette forelå fra OED 05.01.2010.

Underveis har det også flere ganger kommet frem ny informasjon om prosjektplanene, som til dels har hatt betydning for vår vurdering. I brev av 27.05.2010 orienterte Statkraft om status for planene om opprustning og utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk og ba på nytt om at det blir vurdert om det må sendes separat søknad etter vannressursloven:

”Etter en lengre utredningsfase har Statkraft Energi AS besluttet å starte rehabilitering av Nedre Røssåga kraftverk. Siden en del forhold omkring en eventuell ny stasjon krever noen flere undersøkelser, blant annet innhenting av mer sikre tilbudspriser har Statkraft besluttet å dele prosessen i to trinn:

- Trinn 1: Denne fasen omfatter rehabilitering av aggregat 2, 4 og 6. I all hovedsak dreier dette arbeidet seg om utskifting / rehabilitering av elektrisk og mekanisk utstyr for aggregatene. Slukeevne og ytelse til aggregatene vil ikke bli endret. Det vil også bli installert nytt ventilasjonsanlegg samt at det vil bli utført betydelig bygningmessig oppgradering av stasjonen inne i fjellet. Det er ikke planlagt arbeider i reguleringsområdet. Rehabilitering av aggregat 2 vil være gjennomført i løpet av 2012, aggregat 4 vil bli gjennomført i 2013, mens arbeidene med aggregat 6 vil skje i 2017.*
- Trinn 2: Etter en nærmere vurdering av inntekter og kostnader og konsesjonsmessige konsekvenser vil det bli besluttet om man skal fortsette rehabiliteringen (aggregat 1, 3 og 5), eller om man skal bygge en ny stasjon like innenfor den eksisterende. Den nye stasjonen vil få ett aggregat på 225 MW. Vi håper at en avgjørelse i forhold til trinn 2 vil kunne finne sted i løpet av 1. kvartal 2011.*

Full rehabilitering gir ingen produksjonsøkning, mens alternativet med ny stasjon er beregnet å gi ca 155 GWh ny kraft pr år. Ny stasjon betyr at det vil bli bygget parallelle vannveier med ny tilløps- og utløpstunneler i Nedre Røssåga, Det vil også bli ny parallell utløpstunnel i Øvre Røssåga. Dette for å redusere falltap. De nye tunnelene i Nedre Røssåga vil bli sammenkoblet med eksisterende tunneler for å utnytte ledig kapasitet her når 3 av de gamle aggregatene i Nedre Røssåga tas ut av drift. Slukeevnen i Nedre Røssåga økes fra dagens 125 m³ til 165 m³ ved bygging av ny stasjon.

Parallelt med dette arbeidet pågår det en vilkårsrevisjon av Røssågas reguleringsreglement. Statkraft mener det kan være positiv synergi i å samordne en konsesjonsprosess med vilkårsrevisjonen og har redegjort for dette i brev til NVE av 14.mars 2008.

(...)

Statkraft ber NVE gjøre en vurdering av og avklare om et nytt aggregat og ny vannvei må omsøkes etter vannressurslovens § 8, eller om energiloven kan anvendes alene. En vurdering av eventuelle vassdrags- og miljømessige pålegg i forbindelse med ombyggingen kan da inntas i vilkårsrevisjonen. Vi ber samtidig NVE avgi en vurdering/avklaring av konsesjonsmessige forhold og eventuelle krav etter forskrift om konsekvensutredninger § 3.2."

Senere kom det fram at Statkraft har endret planen for lokaliseringen av utløpet i det nye Nedre Røssåga kraftverk. Dette var ikke gjort klart for NVE tidligere. I brev av 26.10.2010 gjør Statkraft nærmere rede for dette, i tillegg til planer for installasjon av omløpsventil:

"Bygging av ny stasjon vil bety nye parallelle tilløps- og utløpstunneler. Ny utløpstunnel vil bli lagt slik at utløpet kommer høyere opp i elva, se vedlagte tegning fra Norconsult. Det er Statkrafts oppfatning at dette vil ha en positiv innvirkning på laksens gyte og oppvekstforhold på strekningen oppstrøms dagens utløpskanal. En slik løsning vil også innfri Hemnes kommunes krav i vilkårsrevisjonen om minstevannføring "for å bedre gytemulighetene under Sjøforsen".

For begge alternativ (rehabilitering av alle 6 aggregat eller rehabilitering av 3 aggregat pluss ny stasjon) vil det bli etablert en omløpsventil for å sikre pålagt minstevannføring. Statkraft vil likevel bemerke at realisering av omløpsventil vil bli enklere for alternativet med ny stasjon siden man da vil kunne utnytte plassen i eksisterende stasjon i forbindelse med utfasing av 3 gamle aggregat. Dette medfører også at en omløpsventil for alternativet med ny stasjon blir adskillig rimeligere enn tilfellet er for alternativet med rehabilitering av alle aggregat."

I 2011 har NVE avventet resultatet av en uavhengig faglig vurdering, som Statkraft har fått gjennomført etter direkte avtale med Hemnes kommune. NVE fikk tilsendt rapporten i slutten av august. Rapporten er utarbeidet av Multiconsult og er kalt "Nedre Røssåga II Utvidelse - Vurdering av mulige miljøvirkninger" (foreløpig versjon fra juni 2011). Med denne rapporten anser vi at vi har et godt nok grunnlag til å fatte en avgjørelse i saken.

NVEs merknader

Innledning

Statkraft har bedt NVE om å vurdere om planene for opprustning og utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk må omsøkes etter vannressurslovens § 8. Dersom det ikke er nødvendig å søke om konsesjon etter vannressursloven anser Statkraft at eventuelle vassdrags- og miljømessige pålegg i forbindelse med ombyggingen kan tas inn i vilkårsrevisjonen. NVE blir også bedt om å vurdere hvorvidt det i prosessen vil bli stilt krav etter forskrift om konsekvensutredninger.

Krav om vilkårsrevisjon for reguleringene i Røssåga ble fremmet av Hemnes, Hattfjelldal og Grane kommuner i mars 2005. Revisjonen ble åpnet av NVE i mai 2007. Fristen for innsendelse av revisjonsdokument ble først satt til 1. desember 2007. Fristen ble senere utsatt på ubestemt tid i påvente av en avklaring av om oppgraderingen av Nedre Røssåga kraftverk skal undergis en separat konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 8. Dersom nytt Nedre Røssåga skal behandles gjennom en egen konsesjonsprosess vil prosjektet automatisk falle inn under plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger.

Underveis i prosessen har det blitt avholdt flere møter, både felles for partene og mellom NVE og partene hver for seg. Bla. tok NVE initiativ til et felles møte mellom NVE, Statkraft, Fylkesmannen i Nordland og Hemnes, Hattfjelldal og Grane kommuner. Dette møtet ble avholdt i Mo i Rana i januar 2008. Formålet med møtet var å gi partene en samlet presentasjon av planene samt å informere om og

motta innspill på ulike former for samordning av saksbehandling mellom vilkårsrevisjonen og planene om nytt Nedre Røssåga kraftverk.

NVE er også kjent med at det har vært en del direkte kontakt mellom Statkraft og Hemnes kommune. Dette har bla. har resultert i at Statkraft har bedt Multiconsult om å foreta en uavhengig vurdering av mulige konsekvenser av et nytt og utvidet Nedre Røssåga kraftverk.

NVE ønsker nå å komme videre i disse sakene, ikke minst for å gi revisjonssaken for Røssåga ny framdrift. Vi anser at vi har tilstrekkelig med informasjon til å kunne fatte et vedtak om hvilken behandlingsmåte som bør følges for O/U-prosjektet og revisjonen. Rapporten fra Multiconsult om mulige miljøvirkninger av utvidelsen av Nedre Røssåga kraftverk, er en viktig del av grunnlaget for beslutningen.

Eksisterende konsesjon

Reguleringen av Røssågavassdraget var en såkalt statsregulering, og utbyggingen (investeringsbeslutningen) ble først vedtatt i Stortinget i 1949. Reguleringsbestemmelsene ble fastsatt i 1954, og dette regnes som gjeldene konsesjonstidspunkt. Konsesjonen er gitt etter reguleringsloven, og omfatter konsesjon til kraftverkene. Juridisk omfattes altså Nedre Røssåga kraftverk av gjeldende konsesjonsvilkår for reguleringen av Røssågavassdraget. I januar 2010 ble vilkår om ”Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.” tatt inn som et nytt vilkår etter søknad fra Statkraft. Dette vilkåret var ikke utviklet som standardvilkår i 1954 da konsesjonen ble gitt.

Bakgrunn for planen om nytt Nedre Røssåga kraftverk

Dagens slukeevne i Nedre Røssåga kraftverk er 128 m³/s. Slukeevnen i det ovenforliggende Øvre Røssåga kraftverk er 158 m³/s. Dette medfører at Nedre Røssåga er begrensende for hvordan vassdraget kan utnyttes til kraftproduksjon. Aggregatene i Nedre Røssåga er så gamle at de nå enten må gjennomgå full rehabilitering eller skiftes ut. Når denne kostnaden uansett kommer, har Statkraft vurdert det slik at det kan være mest lønnsomt å investere i ny kraftstasjon, slik at vassdraget kan utnyttes mer optimalt til kraftproduksjon.

Teknisk plan

Det planlegges å bygge et nytt inntak i Stormyrbassenget. Inntaket planlegges utformet som et dykket inntak med inntaksluke plassert i fjell.

Det planlegges videre å drive en helt ny tilløpstunnel, parallelt med den eksisterende. Den nye tunnelen blir ca. 7950 m lang og skal drives fra to eller tre nye tverrslag. I følge Statkraft vil ny tunnel redusere falltapet betydelig.

Eksisterende adkomsttunnel til Nedre Røssåga er ca. 1,3 km og går på fall inn mot stasjonen. Her er det planlagt å sprengte ut en egen stasjonshall nær eksisterende stasjonshall.

Når det gjelder selve kraftstasjonen, var opprinnelig plan å bygge ny kraftstasjon med installert effekt på ca 350 MW, og legge ned alle de seks eksisterende aggregatene. Siden har Statkraft endret planen, slik at de nå vil rehabilitere og beholde tre av aggregatene i eksisterende kraftstasjon, men i tillegg bygge en ny kraftstasjon med ett aggregat (Francisturbin) og installert effekt på 225 MW. Den totale installerte effekten vil fortsatt bli ca 350 MW. Dette er en økning i ytelse på nærmere 100 MW i forhold til dagens situasjon. Slukeevnen vil øke tilsvarende fra ca 128 m³/s i dag til ca 165 m³/s etter bygging av ny stasjon.

Statkraft planlegger å installere en omløpsventil i et av de gamle aggregatene for å sikre pålagt minstevannsføring. I rapporten fra Multiconsult oppgis det at omløpsventilen planlegges med en kapasitet på 21 m³/s. Statkraft har oppgitt at utløpstunnelene vil bli koblet sammen på en slik måte at dette vannet i tilfelle utfall vil bli sluppet fra utløpet ved Sjøforsen.

Planene for avløpstunnel er også endret etter at opprinnelig søknad ble sendt NVE. Denne var opprinnelig planlagt lagt parallelt med dagens avløpstunnel med utløp i eksisterende utløpskanal til Røssåga. Senere har planen blitt justert, slik at tunnelen får utløp i kulpen rett nedstrøms Sjøforsen, ca 600 m oppstrøms eksisterende utløp. I opprinnelig plan er avløpstunnelen oppgitt å bli ca. 2720 m lang. Det er ikke nevnt nøyaktig hvor lang avløpstunnelen vil bli når utløpet flyttes 600 m lenger oppstrøms i elva, men det vil åpenbart ikke bli vesentlige endringer i lengden. Avløpstunnelen skal drives fra et tverrslag ved utløpet og via en transporttunnel fra stasjonens adkomsttunnel.

Når den nye stasjonen er klar for idriftsettelse, sammenkobles de to parallelle tunnelsystemene på tilløps- og utløpssiden for å få en optimal energiutnyttelse i kraftverket.

Det er ikke nødvendig å bygge nye kraftlinjer i forbindelse med kapasitetsøkningen.

Statkraft ser for seg at massene fra nytt inntak og tilløpstunnel blir deponert på eller i tilknytning til eksisterende tipper fra første utbygging. Masser fra ny kraftstasjon kan bli deponert på Endlausmyra. Masser fra ny utløpstunnel kan bli deponert sydøst for Svartågbukta.

Kraftproduksjon

Statkraft har beregnet at redusert falltap (ved bygging av ny tunnel) sammen med økt slukeevne vil gi ca 155 GWh i ny, årlig kraftproduksjon.

Forventede endringer i kjøremønster

Maksimal vannføring fra Nedre Røssåga kraftverk økes fra dagens 128 m³/s til ca 165 m³/s. I sum vil således et utvidet Nedre Røssåga kraftverk kunne kjøre ut en vannføring som tilsvarer slukeevnen i Øvre Røssåga kraftverk (158 m³/s) + middeltilsiget fra restfeltet til Stormyrbassenget (7 m³/s).

Dersom det bygges nytt Nedre Røssåga kraftverk anser Statkraft at de vil vektlegge følgende elementer ved kjøringen av kraftverkene:

- Kjøring med bruk av maksimal slukeevne i perioder når prisene er høye. Hovedsakelig i vinterperioden.
- Stans eller redusert kjøring i perioder når prisene er lave. Hovedsakelig om våren og sommeren.

I rapporten fra Multiconsult oppgis det i tillegg at det må forventes større døgnvariasjon i vannføringen pga. økt mulighet for effektkjøring. Maksimal vannføring nedstrøms Nedre Røssåga vil kunne økes med 37 m³/s i forhold til i dag. En vil kjøre maksimalt på dagtid når prisene er høyest, og mindre om natten når prisene er lavere. Dette gjøres også i dag.

Virkninger i vassdraget

Røssvatn

Økt slukeevne i Nedre Røssåga kan medføre noe endret reguleringspraksis. Både søknaden og rapporten fra Multiconsult angir at vannstanden i Røssvatn vil gå noe raskere ned i perioder hvor kraftverkene kjøres med full kapasitet. Dvs. i hovedsak om vinteren. Tilsvarende vil vannstanden stige noe raskere enn før i perioder med stans/ redusert kjøring. Det synes likevel som om betydningen av dette for

Røssvatn vil være begrenset. Multiconsult sier i sin rapport at ”*Det er ingenting som tyder på vesentlig endringer i manøvrering av Røssvatn forårsaket av utvidelsen av Nedre Røssåga II.*”

Om sommeren holdes vannstanden i Røssvatn på et slikt nivå at en så langt som mulig unngår flomtap. Det oppgis i fagrapporten at økt slukeevne i Nedre Røssåga vil gi mulighet til å ligge med høyere sommervannstand i Røssvatn enn i dag, fordi en kan tappe raskere ned og dermed likevel unngå flomtap ved mye nedbør.

Inntaksmagasin (Stormyrbassenget)

Statkraft har innført egne, selvpålagte restriksjoner i bruk av Stormyrbassenget som reguleringsmagasin. Disse restriksjonene er tilpasset hekkesesongen og fuglelivet for øvrig. Hensikten er å bevare dette verdifulle våtmarksområdet for hekkende fugl.

Statkraft har uttalt at de er villige til å opprettholde de samme restriksjonene også etter en eventuell utbygging av Nedre Røssåga II. Dette innebærer at økt slukeevne i Nedre Røssåga ikke vil få nevneverdige virkninger for Stormyrbassenget.

Elvestrekningen mellom inntak og utløp

Rapporten fra Multiconsult sier at elva her bærer preg av den sterkt reduserte vannføringen, til tider nesten tørrlagt og fullt dekket med is og snø om vinteren. Situasjonen vurderes ikke å ville endre seg vesentlig etter en utbygging av Nedre Røssåga II.

Statkraft forventer noe lavere hyppighet av overløp fra Stormyrbassenget til Røssåga. Størrelsen på de store overløpsflommene forventes imidlertid å bli tilnærmet uendret.

Nedstrøms utløpet av nytt Nedre Røssåga

Rapporten fra Multiconsult angir at det nedenfor utløpet av Nedre Røssåga er store kvikkleireforekomster langs begge elvebredder. Strekningen er også svært viktig i det pågående arbeidet med å opprettholde en levedyktig laksbestand.

Dersom utløpet flyttes til kulpen under Sjøforsen vil en strekning på ca 600 m få betydelig økt vannføring i forhold til i dag. Dette vil i følge fagrapporten åpne opp nye potensielle gyte- og oppvekstområder for laks og sjøørret. Fra dagens situasjon med en stillestående bakevje som hovedsaklig har nedslammet substrat, er det sannsynlig at strekningen kan gjenopprettes som en levende elv med gode fiskeplasser.

Det kan forventes en sesongmessig større variasjon i vannføringer; økt vannføring om vinteren (høy kraftpris) og redusert vannføring i lavprissesong (vår/sommer). I perioder uten flomoverløp vil vannføringen kunne øke fra 128 m³/s + resttilsig til 165 m³/s + resttilsig. Dette innebærer i underkant av 30 % økning i vannføringen. Til sammenligning er middelflommen (i dagens situasjon) beregnet til 296 m³/s og 10 års flommen er beregnet til 468 m³/s.

I rapporten fra Multiconsult oppgis det at det også må forventes større døgnvariasjon i vannføringen nedstrøms Nedre Røssåga pga effektkjøring. I perioder med full utnyttelse av kraftverket kan vannføringen økes med ca 37 m³/s i forhold til dagens situasjon. Det antydes at variasjonen i vannstand fra dag til natt med dette kan bli ca 0,5 m. Dagens normalvariasjon anslås å være av størrelsesorden 0,3 m. Nedstrøms Korgen sentrum vil effekten av vannføringsendringer bli overskygget av tidevannsvariasjoner.

For å unngå stranding av lakseyngel har Statkraft innført en selvpålagt begrensning på hvor hurtig vannstanden kan senkes i elva på 13 cm/time når vannføringen er lavere enn 60 m³/s.

Det sies også i rapporten at periodene med slipp av minstevannføring kan bli noe hyppigere og vare litt lenger. NVE vil bemerke at minstevannføringen det refereres til er bestemt i skjønnet i 1961 (15 m³/s). Det er i dag ikke noe pålegg om minstevannføring i selve konsesjonen.

I perioder med full utnyttelse av Nedre Røssåga kraftverk kan fjorden få tilført mer ferskvann enn i dag. Statkraft fremhever at det likevel ikke vil bli mer is i fjorden, da hydrofysiske målinger viser at ferskvannslaget allerede er så tykt (målt til 1,2 m i 2009) at dette ikke er begrensende for isdannelsen.

Multiconsult mener at dersom en vesentlig endring i variasjon av vannføring og vannstand blir resultatet av utvidelsen av Nedre Røssåga II, kan det muligens oppstå en viss fare for dårligere stabilitet langs elvebredden. Rapporten angir at det er observert en del leirblotting fra Korgen kirke og utover mot Korgauren. Det meste av erosjonshuden (bunnssubstratet) er ennå intakt, men skal være forholdsvis tynt. Røssåga har minimal tilførsel av grovere bunnssubstrat fra oppstrøms. Økt effektkjøring kan endre den forholdsvis stabile situasjonen som er pr. i dag. Økt vannføring/ vannhastighet kan også starte en prosess med bunnsenkning, fra spissen av Korgauren.

Rapporten nevner for øvrig at NVE har foretatt omfattende erosjonssikringsarbeider langs ca 30% av begge elvebredder for å hindre erosjon og eksponering av kvikkleire.

Installasjon av omløpsventil anses av Multiconsult som et svært viktig tiltak for å avbøte skader ved utfall av kraftstasjonen. Rapporten angir at det vil ta ca. 4 timer fra en får overløp ved Stormyrbassenget til vannet når Korgen. Innen da kan vannstanden i elva ha sunket flere meter. En omløpsventil vil være viktig for å motvirke skader i elva ved en slik situasjon. Dette gjelder både i forhold til stabiliteten på elvebredden (kvikkleireproblematikken) og i forhold til vassdragets laksebestand.

Høring

Saken ble oversendt Hattfjelldal, Hemnes og Grane kommuner samt Fylkesmannen i Nordland.

LVK, som representerer kommunene, mener det omsøkte tiltaket innebærer en overføring innen samme vassdrag som øker vannføringen i Nedre Røssåga kraftverk fra 128 m³/s til 165 m³/s. Med henvisning til vassdragsreguleringsloven § 1 og Ot. prp. nr. 50 (1991 - 1992) (s.111), anser de derfor at den omsøkte utvidelsen må behandles etter vassdragsreguleringsloven, ikke kun etter vannressursloven. En behandling etter reguleringsloven vil bla. medføre at kommunene har rettigheter i form av blant annet konsesjonsavgifter og næringsfond.

Uansett mener kommunene at det planlagte tiltaket berører allmenne interesser på en slik måte at det åpenbart er konsesjonspliktig etter vannressursloven § 8. De begrunner dette med at Statkraft selv uttaler at utvidelsen vil medføre en hyppigere og mer omfattende regulering enn i dag, og at man får en situasjon med mindre overløp som vil påvirke dagens minstevannføring i Røssåga. Kommunene mener dette kan påvirke blant annet gyteforholdene for laks og sjøørret. Etter kommunenes oppfatning vil også bygging av ny stasjonshall og nye tilløps- og avløpstuneller påvirke allmenne interesser på en slik måte at konsesjonsplikt utløses. Det vises blant annet til behov for deponi til plassering av stein og masser. Videre mener kommunene det fremgår av søknaden at isforholdene i Stormyrbassenget vil endres som følge av det planlagte inntaket.

LVK fremhever at det for kommunenes del er sentralt at saksbehandlingen følger en prosess som sikrer kommunenes og allmennhetens interesser på best mulig måte. Kommunene er i utgangspunktet positive til at man ser en eventuell utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk i sammenheng med vilkårsrevisjonen, men de forutsetter at kommunene ikke kommer dårligere ut mht til de rettigheter som kommunene har krav på. En samordnet prosess må ikke være til hinder for at det blir innsatt vilkår som ellers ville blitt

gitt i en separat konsesjon. Det henvises i så måte til både vilkår om manøvrering av Stormyrbassenget, minstevannføring og fysiske og økonomiske vilkår til fordel for vertskommunene.

Kommunene ser det som positivt hvis en samkjøring av de to prosessene kan føre til at saksbehandlingstiden kortes ned. De vil imidlertid kun akseptere en slik samkjøring hvis kommunens krav i forbindelse med vilkårsrevisjonen av Røssåga mht til sommervannstand, manøvreringsreglement og minstevannføring, samt krav om økonomiske vilkår, imøtekommes.

NVE er for øvrig klar over at Hemnes kommune har forhandlet med Statkraft om en utbyggingsavtale, men at kommunen bestemte seg for å opprettholde synet om at nytt Nedre Røssåga kraftverk bør undergis en separat konsesjonsbehandling etter vannressursloven.

Fylkesmannen i Nordland mener at en del allmenne interesser kan bli betydelig negativt påvirket av den planlagte utvidelsen av Nedre Røssåga kraftverk, og anbefaler at NVE går inn for konsesjonsplikt etter vannressurslovens § 8. For Røssvatnet sin del mener Fylkesmannen at økt potensial for effektkjøring kan medføre raskere endringer i vannstand og dermed økt erosjon i strandsonen. Dette kan gi redusert bunndyrproduksjon som igjen kan gi negative konsekvenser for fisk. Fylkesmannen er også bekymret for at det kan bli problemer med mer usikker is. Videre fremheves det at lavere hyppighet av overløp fra Stormyrbassenget til Røssåga vil kunne påvirke fiskebestandene negativt. Når det gjelder elva nedstrøms utløpet av Nedre Røssåga kraftverk anser Fylkesmannen at mer omfattende "effektkjøring" kan medføre fare for "stranding" og økt dødelighet hos yngel og rogn av laks og sjøørret. I tillegg til dette kan økt vintervannføring medføre erosjonsproblemer med påfølgende sedimentering av finstoff, som kan ha negativ effekt på gyte- og oppvekstmuligheter for fisk. For Sørfjorden mener Fylkesmannen at periodevis økt sediment- og ferskvannstilførsel vil kunne forsterke de allerede eksisterende virkningene på den marine økologien, fiskebestandene, fiske og isforholdene i Sørfjorden.

Røssåga Elveierlag mener at planer om mer "effektkjøring", med store svingninger i vannstanden som konsekvens, ikke kan inkluderes i en vilkårsrevisjon. Elveierlaget mener videre at grunneiernes interesser ikke ivaretas i tilstrekkelig grad i en vilkårsrevisjon, og påpeker at en økning i maksimal vannføring fra 128 m³/s til 165 m³/s kan påvirke private interesser negativt. De mener videre at en samordning av prosessene vil være negativt for arbeidet med å bedre miljøstatusen i vassdraget og refererer i så måte til EUs vanddirektiv. Elveierlaget anser at det må en ordinær konsesjonsbehandling til for å sikre at alle interesser blir tatt tilstrekkelig hensyn til og at dagens miljøstandarder vil bli fulgt.

NVEs vurdering

Lovanvendelse

Vassdragsreguleringsloven

Kommunene mener det omsøkte tiltaket innebærer en overføring innen samme vassdrag som øker vannføringen i Nedre Røssåga kraftverk fra 128 m³/s til 165 m³/s, og mener tiltaket er konsesjonspliktig etter reguleringsloven. Det refereres til Ot. prp. nr. 50 (1991-1992) s. 111, som sier at reguleringsloven praktiseres slik at "også overføring innen samme vassdrag behandles etter vassdragsreguleringsloven dersom overføringen gir økt vannføring i kraftstasjonen."

Overføring er et begrep som primært brukes om vann som overføres fra ett vassdrag til et annet. Altså vann fra ett nedslagsfelt til et annet hvor feltene har forskjellige naturlige avløp. Det er åpenbart ikke tilfelle her. En overføring innen samme vassdrag kan også regnes som overføring etter reguleringsloven, dersom en overfører vann fra en sidegren i vassdraget (for eksempel bekkeinntak) til en annen vassdragsstreng i samme vassdrag. Vi vil henviser til omtalen av dette i Ot. prp. nr. 50 (1991-1992). Her

defineres overføring av vann innen samme vassdrag som en overføring ”fra et sidevassdrag til hovedvassdraget”. Heller ikke dette kan sies å være tilfelle for Nedre Røssåga kraftverk.

En utbygging der vannet tas inn og kommer ut i samme vassdragsstreng har aldri vært regnet som en overføring. Nedre Røssåga kraftverk har inntak og utløp i hovedløpet i samme vassdragsstreng. Reguleringene i vassdraget, inkludert reguleringen av Stormyrbassenget, er regulert gjennom eksisterende konsesjon. Planene om nytt Nedre Røssåga kraftverk innebærer ingen økt regulering av eksisterende magasiner (dvs. utvidete reguleringsgrenser), eller nye overføringer. Økningen av vannføring gjennom kraftverket skyldes en ren utvidelse av selve installasjonen i kraftverket. Reguleringsloven kommer således ikke til anvendelse når det gjelder utvidelsen av Nedre Røssåga kraftverk isolert sett.

Industrikonsesjonsloven (ervervsloven)

Den planlagte utvidelsen vil ikke medføre endringer i utnyttet fallhøyde. Det er altså ikke noe nytt fall som tas i bruk, og tiltaket skal derfor heller ikke vurderes etter ervervsloven.

Vannressursloven

Utvidelsen av Nedre Røssåga kraftverk faller inn under definisjonen i vannressursloven § 3 a). Denne sier at vassdragstiltak er vassdragsanlegg som etter sin art er egnet til å påvirke bla. vannføringen og vannstanden. Dersom nytt Nedre Røssåga kraftverk skal undergis en separat konsesjonsbehandling blir det således en prosess som vil følge reglene i vannressursloven.

Energiloven

Bygging av nytt kraftverk betinger at det gis anleggskonsesjon for nødvendige høyspentanlegg etter energiloven.

På et møte arrangert av Hemnes kommune 27. oktober 2011, reiste Stein Erik Stinessen fra Landssamanslutninga av vasskraftkommunar (LVK) spørsmål om konsesjonsplikt etter energiloven også automatisk medfører konsekvensutredningsplikt etter forskrift om konsekvensutredninger. Bakgrunnen er at det i forskriftens vedlegg I, punkt 15, er angitt at alle vannkraftanlegg med en årlig produksjon over 40 GWh skal konsekvensutredes og at behandlingen skal knyttes opp mot energiloven.

Dette er bare en henvisningsbestemmelse til sektorlovgivningen, men her har det blitt en helt åpenbar feil i forskriften. Riktig lovhenviing skal være vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven. I forskriftens vedlegg II, i tilsvarende punkt 20, er det angitt at behandlingen av vannkraftanlegg over 30 GWh skal knyttes opp mot vannressursloven og vassdragsreguleringsloven. En åpenbar feil i en henvisningsbestemmelse i en lov eller forskrift medfører ikke at saker skal behandles i følge den uriktige angivelsen. NVE har gjort MD oppmerksom på feilen, slik at den blir rettet ved neste revisjon av forskriften.

Generelt om føringer for når et tiltak skal konsesjonsbehandles etter vannressursloven

Vannressursloven § 8 slår fast at ” Ingen må iverksette vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget..” uten ”... konsesjon fra vassdragsmyndigheten.” Et tiltak skal altså konsesjonsbehandles dersom det er til ”nevneverdig skade eller ulempe” for allmenne interesser. Dette betyr igjen at det kun er mulige skader og ulemper som skal vurderes i første omgang. Eventuelle fordeler ved tiltaket skal ikke tas i betraktning på dette stadiet. En avveining av både fordeler og ulemper kommer først inn dersom tiltaket faktisk skal konsesjonsbehandles.

NVE vil understreke at størrelsen på prosjektet er uvesentlig. Det er antatte virksomheter som skal vurderes. I dette tilfellet er det mulige nye virksomheter sett i forhold til eksisterende situasjon som skal vurderes. I tillegg er det slik at det kun er virksomheter i selve vannstrengen som skal vurderes. Virksomheter i nedbørsfeltet for øvrig skal ikke tas i betraktning.

Det er mulig å sette enkelte forutsetninger for hvordan tiltaket skal gjennomføres og hvordan driften av kraftverket skal være, selv om det ikke konsesjonsbehandles.

NVEs vurdering av mulige skader og ulemper for allmenne interesser

Røssvatn

Økt slukeevne i nytt Nedre Røssåga kraftverk vil sannsynligvis medføre noe endret reguleringspraksis. Økt slukeevne i Nedre Røssåga vil øke muligheten til å produsere mer kraft når prisene er høye. For å balansere vannhusholdningen medfører dette i så fall at en må produsere mindre, eventuelt stanse kraftverkene i perioder med lavere priser, slik at Røssvatn fylles opp igjen. Ut fra dette vil vannstanden i Røssvatn trolig gå noe raskere ned i tappeperioden om vinteren. Tilsvarende vil vannstanden stige noe raskere enn før i perioder med stans/reduert kjøring i forhold til i dag. Etter vårt syn vil likevel ikke denne justeringen i tappemønster være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser.

Fylkesmannen er redd at mer omfattende effektkjøring vil medføre økt erosjon i strandsonen. Dette mener han kan føre til redusert produksjon av bunndyr og dermed negative konsekvenser for fisk. NVE er uenig med Fylkesmannen i denne vurderingen. Vi anser at vannvolumet i Røssvatn er så stort at økt døgnregulering ikke vil få nevneverdig økt negativ effekt her i forhold til dagens situasjon.

Vannstandsendingene som følge av effektkjøring er ubetydelige i dag, og vil ikke bli vesentlig større ved økt slukeevne i Nedre Røssåga. Et grovt overslag viser at økningen i vannstandsvariasjon over døgnet vil bli mindre enn 1 cm i forhold til i dag. Dette anser vi som helt marginalt og uten betydning for noen allmenne interesser.

Fylkesmannen mener også at raskere vannstandsendinger vil kunne gi mer oppsprukket og usikker is. I forlengelsen av det som er sagt ovenfor mener NVE at dette i alle fall ikke vil gjelde i forhold til mulig økt effektkjøring. Når det gjelder mulig endret sesongmessig tappemønster, vil uansett reguleringshøyden bli utnyttet i størst mulig grad, og vi kan heller ikke se at en noe raskere nedtapping om vinteren vil medføre vesentlig mer usikker is enn om nedtappingen foregår over noe lenger tid.

Rapporten fra Multiconsult sier for øvrig at reguleringen av Røssvatn sannsynligvis vil bli påvirket av mange faktorer i fremtiden, som er helt frikoblet fra spørsmålet om Nedre Røssåga. En av de viktigste faktorene er forventede energipriser og deres variasjon både over sesonger og over døgnet. Det sies at med eller uten utbygging av nytt Nedre Røssåga kraftverk, vil den fremtidige prisbanen være styrende for Statkrafts regulering av Røssvatn. Til dette vil vi bemerke at revisjonen av vilkårene for reguleringen, vil kunne medføre at det settes enkelte begrensninger for hvordan reguleringen av Røssvatn kan foregå.

Når det gjelder muligheten til å ligge med noe høyere sommervannstand enn før i Røssvatn, anser vi dette som en mulig positiv effekt av utbyggingen. Dette tillegges ingen vekt i vurderingen av om nytt Nedre Røssåga kraftverk skal konsesjonsbehandles separat etter vannressursloven.

Inntaksmagasin (Stormyrbassenget)

I følge Statkraft vil ikke et nytt Nedre Røssåga kraftverk medføre endringer i reguleringspraksis for Stormyrbassenget. LVK tolker Statkrafts uttalelser slik at de mener at en utvidelse av Nedre Røssåga vil medføre en hyppigere og mer omfattende regulering enn i dag. NVE oppfatter ikke at dette gjelder Stormyrbassenget, men derimot Røssvatn og Røssåga nedstrøms utløpet av Nedre Røssåga. Disse vassdragsdelene er kommentert for seg, og vi viser til våre vurderinger her.

Ut fra søknaden trekker LVK den slutningen at utvidelsen av kraftverket vil medføre endrede isforhold i Stormyrbassenget. NVE mener at dette må bero på en misforståelse av søknadens innhold. Det sies i søknaden at det nye inntaket vil bli utformet slik at en unngår de isproblemene som en tidvis har hatt tidligere. Slik NVE oppfatter det, dreier dette seg om rent tekniske problemer med selve inntaket i vinterperioden, og ikke generelle isforhold i Stormyrbassenget. Ved uendret regulering vil også isforholdene være uendret.

NVE kan ikke se at et utvidet Nedre Røssåga kraftverk vil ha nevneverdige negative virkninger for Stormyrbassenget. Forutsetningen for dette er at Statkraft følger opp det de selv sier om uendret reguleringspraksis. NVE ser ingen grunn til å tvile på dette. Vi kan ikke se at en økt slukeevne i det nye kraftverket skulle medføre noe økt behov for å tappe ned Stormyrbassenget i forhold til i dag. Det er økonomisk lønnsomt å ligge med høy vannstand i inntaksmagasinet fordi en da får størst mulig fallhøyde på vannet. Det kan være ønskelig å tappe ned bassenget noe i forkant av nedbørsepisoder for å unngå flomtap, men vi kan ikke se at økt slukeevne i kraftverket vil ha noen negativ effekt i forhold til dette. Tvert imot er det nærliggende å tenke seg at behovet for å forhåndstappe vil bli redusert fordi en har større kapasitet til å ta unna flomvann gjennom kraftverket. En vil få større mulighet til å tilpasse tappingen til tilsiget.

I tillegg kommer at et nytt Nedre Røssåga kraftverk vil få en slukeevne som er tilpasset slukeevnen i Øvre Røssåga + lokaltilsiget. Dette vil medføre at det blir enklere å tilpasse driften av Øvre og Nedre Røssåga. Behovet for å regulere Stormyrvatnet vil også av den grunn minske. NVE mener derfor det kan forventes at vannstanden i Stormyrvatnet holdes jevnere enn i dag, noe vi anser som positivt.

Elvestrekningen mellom inntak og utløp

Det forventes noe lavere hyppighet av overløp fra Stormyrbassenget til Røssåga. De større overløpsflommene vil likevel bli omtrent som i dag. Fylkesmannen mener at redusert frekvens på overløp over Stormyrdammen vil ha negativ innvirkning på det som finnes av fisk på nedstrøms elvestrekning.

Vannføringen i Røssåga mellom inntak og utløp av Nedre Røssåga består i store deler av året kun av resttilsig. Det biologiske livet i elva er derfor tilpasset dette som en minimumsfaktor. Vi mener det er den jevne vannføringen over tid, som er avgjørende for hva slags liv som finnes i elva på denne strekningen. Etter vår vurdering vil derfor ikke lavere hyppighet av overløp fra Stormyrbassenget ha noen nevneverdig negativ virkning for livet i elva, eller andre allmenne interesser, i forhold til dagens situasjon. Vi er således uenige med Fylkesmannen i hans vurdering av dette.

Nedstrøms utløpet av nytt Nedre Røssåga

Etter NVEs vurdering er det nedstrøms utløpet av nytt nedre Røssåga at det er størst usikkerhet om hvilke virkninger en økt slukeevne kan få. Det vil trolig bli både større sesongmessige variasjoner i vannføringen, og større døgnvariasjon dersom den økte slukeevnen utnyttes fullt ut. Det er anslått at variasjonen i vannstand over døgnet kan øke med rundt 20 cm i forhold til i dag.

Det forholdet som høringspartene synes å være mest opptatt av, er mulige konsekvenser for gyte- og oppvekstforholdene for laks. I 2003 og 2004 ble Røssåga rotenonbehandlet for å utrydde parasitten *Gyrodactylus salaris*. I ettertid er det gjort flere ulike tiltak for å styrke reetablering av laksebestanden, som nå er på vei oppover. Røssåga er uten tvil en viktig lakseelv, og har også bestander av sjørøret og sjørøye.

Slukeevnen i Nedre Røssåga økes med nærmere 30 %, fra 128 m³/s til 165 m³/s. Restvannføring fra feltet nedstrøms Stormyrbassenget vil dempe effekten noe, men det har begrenset betydning i forhold til

den betydelige endringen i maksimal slukeevne som planlegges. På den annen side er middelfloppen beregnet til 296 m³/s, eller nesten dobbelt så mye som planlagt slukeevne i det nye kraftverket.

Når det gjelder fisk, er vår vurdering at de sesongmessige endringene, slik de er beskrevet av Statkraft, trolig ikke vil medføre vesentlige økte ulemper i forhold til i dag. Slik Statkraft framstiller det, vil vannføringen trolig øke i nedtappingsperioden om vinteren, for så å være tilsvarende lavere i oppfyllingsperioden om våren/forsommeren. Etter vårt syn vil dette ikke nødvendigvis forverre fiskens gyte- og oppvekstforhold i forhold til i dag. Statkraft har angitt at laksen starter oppvandringen i siste halvdel av mai, med en topp i juli måned. Dersom vannføringen reduseres over lengre tid i oppvandringsperioden, kan dette virke negativt på oppvandringen av gytefisk. Samtidig må vannføringen heller ikke økes vesentlig i gyteperioden i forhold til i dag. Dette ville kunne føre til at fisken gyter på en høyere vannstand enn i dag, og dermed øke faren for at rogn blir skadet eller dør i perioder med lavere vannstand. Laksen i Røssåga gyter normalt i siste halvdel av oktober. Vannføringen bør derfor ikke endres vesentlig i oppvandrings- og gyteperioden uten at dette er nærmere vurdert.

Ingen høringsparter har nevnt at økt sesongmessig variasjon vil være negativt. Både Fylkesmannen og Røssåga Elveierlag er imidlertid opptatt av at utvidelsen av kraftverket kan gi økt "effektkjøring" og dermed økt fare for stranding av fiskeyngel og økt dødelighet hos yngel og rogn. Effektkjøring, eller døgnregulering, innebærer hyppige perioder med rask vannstandsreduksjon. Stranding av yngel er et kjent problem i sammenheng med slik regulering. Statkraft har derfor innført en selvpålagt begrensning for hvor fort vannstanden kan senkes i Røssåga på 13 cm pr. time i vannføringsintervallet 30-60 m³/s. Dette er i tråd med hva forskning har vist at fisken kan tilpasse seg. For øvrig vil økt slukeevne medføre at vannstanden nedstrøms utløpet vil bli høyere enn i dag ved maksimal kjøring av kraftverket. Minimumsvannstanden vil ikke endre seg, og vil som før være bestemt av allerede fastsatt minstevannføring og resttilsig.

Også i forhold til effektkjøring gjelder det at dersom fisken gyter på høyere vannstand enn før, kan dette medføre negative konsekvenser ved økt dødelighet av rogn. Som allerede nevnt bør derfor den maksimale vannføringen og vannstanden i gyteperioden ikke økes vesentlig i forhold til i dag.

Dersom vannføringen i Røssåga i hovedsak holdes på dagens nivå i oppvandrings- og gyteperioden inntil dette er nærmere vurdert, anser NVE at det ikke er nødvendig å behandle nytt Nedre Røssåga kraftverk separat etter vannressursloven av hensyn til fiskeinteressene nedstrøms. Oppvandrings- og gyteperioden defineres i dette tilfellet til 1. juni – 31. oktober. Vannføringen inkluderer driftsvannføring fra kraftverket og tilsig fra restfeltet. Økt slukeevne kan således tas i bruk for å utnytte vann som ellers ville gått som flomoverløp. For øvrig må det manøvreres på samme måte som med dagens slukeevne i den nevnte perioden. Det forutsettes også at Statkraft viderefører sin praksis på å begrense hastigheten for senkning av vannstanden.

NVE ser ellers en viss mulighet for at økt døgnregulering generelt kan medføre økt stress hos fisken, noe som igjen kan virke negativt på vekst og overlevelse. Det foregår imidlertid periodevis omfattende døgnregulering i Røssåga også i dag, da intervallet mellom maksimal slukeevne på 128 m³/s og minstevannføring på 15 m³/s utnyttes fullt ut. Etter vårt syn vil tilleggseffekten av den planlagte utvidelsen ikke være så vesentlig at det utløser behov for en separat konsesjonsbehandling etter vannressursloven.

For øvrig sies det i rapporten at periodene med slipp av minstevannføring kan bli noe hyppigere og vare litt lenger enn tidligere. Forutsatt at dette ikke skjer i oppvandringsperioden for gytefisk kan vi ikke se at dette vil medføre noen vesentlig negativ effekt.

LVK mener at mindre overløp ved Stormyrdammen vil påvirke dagens minstevannføring i Røssåga, noe som igjen kan påvirke gyteforholdene for laks og sjørret. NVE vil påpeke at elvestrekningen mellom inntak og utløp av Nedre Røssåga ikke er laks- og sjørretførende. Den har heller ikke noe pålegg om minstevannføring, verken i konsesjonen eller gjennom skjønnen. Det er altså nærliggende å tro at LVK først og fremst refererer til strekningen nedstrøms utløpet av Nedre Røssåga. Vannføringen her er riktignok bestemt av vannføringen gjennom kraftverket og vannføringen fra restfeltet nedenfor inntaket, inkludert eventuelt overløp fra Stormyrbassenget. Overløp fra Stormyrbassenget forekommer imidlertid bare dersom det ikke er kapasitet i kraftverket til å ta unna alt tilsiget. Det at overløpet blir redusert, betyr bare at vannet går gjennom kraftverket istedenfor som overløp. Vannføringen nedenfor utløpet av Nedre Røssåga blir derfor ikke endret av at overløpet blir mindre som sådan. Minstevannføringen som er fastsatt i skjønnen ligger også fast, og blir ikke endret selv om kraftverket utvides.

Fylkesmannen er også opptatt av at økt vintervannføring kan gi større erosjonsproblemer. Fylkesmannen er først og fremst opptatt av mulige negative virkninger for fisk, ved at utvasket finstoff kan sedimentere lenger ned i elva og dermed redusere kvaliteten på gyte- og oppvekstområder her. I forhold til problemet med nedslamming av gyteområder mener NVE at hovedproblemet er fravær av store, naturlige flommer som rensker opp i elva. Dette synet støttes av rapporten fra Multiconsult. NVE mener også at det er de øvre deler av lakseførende strekning som er mest egnet som gyteområder. De nedre delene av elva vil være gradvis mindre egnet eller uegnet som gyteområder pga. tidevannspåvirkning. Vi kan ikke se at økt vannføring vil medføre økt nedslamming på den elvestrekningen som har størst potensial som gyteområde. Snarere tvert imot; her vil økt vannføring kunne bidra til at finmaterialet i større grad fjernes fra de potensielle gyteområdene og transporteres nedover i elva. Etter vårt syn vil derfor ikke økt vintervannføring medføre noen nevneverdig økning i problemet med nedslamming av gyteområder i forhold til i dag.

Etter vår mening gir de store kvikkleireforekomstene nedenfor utløpet av Nedre Røssåga større grunn til varsomhet i forhold til mulige negative konsekvenser av økt erosjon. Det synes usikkert hvorvidt økt vannføring over tid og økte vannstandsvariasjoner over døgnet kan øke de negative virkningene i forhold til i dag. Det er antydning at vesentlige endringer i variasjon av vannføring og vannstand kan medføre en viss fare for dårligere stabilitet langs elvebredden. Dette er kjente problemstillinger, som allerede i dag har medført at NVE har foretatt omfattende erosjonssikringsarbeider langs begge elvebredder for å hindre erosjon og eksponering av kvikkleire. Det finnes imidlertid strekninger som foreløpig ikke er sikret.

Erosjon i Røssåga utløses i store trekk ved større vannføringer og flom. Vannføringen må overstige en viss størrelse for å skape erosjon. Det kan ikke utelukkes at man ved å utnytte den økte slukeevnen kan overstige grensen for utløsning av erosjon i lengre perioder enn tidligere, slik at erosjonsbelastningen øker noe gjennom året.

Samtidig må det tas med i vurderingen at det allerede i dag er utført betydelige erosjonssikringsarbeider langs nedre Røssåga. Det er utført erosjonssikring langs elvebreddene i hele Korgen sentrum, og et stykke nedover i elva. Dette vil motvirke mulige negative konsekvenser av periodevis økt vannføring og vannstand.

NVE mener også det er grunn til å se den planlagte økningen i slukeevne i sammenheng med normale flomforhold i vassdraget. Som tidligere nevnt kan en altså omtrent annethvert år forvente flomvannføringer som er nesten dobbelt så store som planlagt maksimal slukeevne i kraftverket. Reguleringen av Røssågavassdraget har ellers medført at flomtoppene, som er den faktoren som har størst betydning for erosjon, er betydelig redusert i forhold til naturlig tilstand. Store vårflokker forekommer svært sjelden, sammenlignet med naturlig tilstand. I tillegg er vannføringene i nedre Røssåga utjevnet.

Middelvannføringen i nedre Røssåga er beregnet til ca 128 m³/s med dagens forhold. Middelvannføringen før regulering er beregnet til ca 115 m³/s. En slukeevne på 165 m³/s betyr at slukeevnen vil bli ca 1,3 ganger dagens middelvannføring og drøyt 1,4 ganger så stor som middelvannføringen i uregulert tilstand. Dette er helt normale forholdstall. Uten at det er direkte sammenlignbart, kan vi nevne at de fleste småkraftverk tillates med en slukeevne på mellom 1,5 og 3 ganger så stor som middelvannføringen.

Sett på bakgrunn av normale flomvannføringer i vassdraget og i forhold til middelvannføringen har NVE vanskelig for å se at en slukeevne på 165 m³/s vil være av vesentlig negativ betydning for erosjon og kvikkleireproblematikk i nedre deler av Røssåga.

Konsekvensene av et eventuelt kvikkleireskred kan like fullt bli svært alvorlige. Vi mener derfor det må undersøkes om det vil være nødvendig å gjennomføre ytterligere erosjonssikringstiltak på utsatte strekninger i sammenheng med utvidelsen av slukeevnen. Spesielt må det vurderes om det bør sikres mot erosjon langs/inn mot usikrede kvikkleiresoner, hvor erosjon alene kan initiere skred. Dersom eventuelle nødvendige tiltak gjennomføres, mener vi at de negative virkningene av kraftverksdriften for erosjon ikke vil øke i forhold til i dag. Det vil i så fall ikke være nødvendig å gjennomføre noen separat konsesjonsbehandling etter vannressursloven ut fra disse forholdene. NVE vil for øvrig uansett få hjemmel til å pålegge slik sikring gjennom vilkårene, etter at moderne vilkår er fastsatt ved revisjonen.

Når det gjelder den mulige økningen i døgnvariasjon i vannstanden (ca 20 cm) anser vi at denne i seg selv ikke vil øke skredfaren nevneverdig. Generelt kan man si at en brå reduksjon av vannføringen (med større senkning av vannstanden) etter en langvarig (mange uker) høy vannstand kan øke skredfaren langs vassdraget. Store deler av den berørte elvestrekningen er imidlertid påvirket av tidevannet. Virkningene av kraftverksdriften må derfor ses i lys av disse forholdene.

Flytting av utløpet av Nedre Røssåga til kulpen under Sjøforsen, vil gi nye, potensielle gyte- og oppvekstområder for laks og sjørret på en strekning på ca 600 m. Dette vurderes som udelt positivt. Det samme gjelder installasjon av omløpsventil, som også av Multiconsult anses som et svært viktig tiltak for å avbøte skader ved utfall av kraftstasjonen. Dette gjelder både i forhold til stabiliteten på elvebredden (kvikkleireproblematikken) og i forhold til vassdragets laksebestand. Verken flytting av utløpet eller installasjon av omløpsventil er altså "skader eller ulemper", og tillegges derfor ikke vekt i vurderingen av om tiltaket bør undergis en separat konsesjonsbehandling eller ikke, jf. det som er sagt tidligere.

Det kan imidlertid reises spørsmål om den planlagte kapasiteten på omløpsventilen på 21 m³/s er tilstrekkelig. NVE ønsker derfor at dette vurderes nærmere i detaljplanleggingsfasen, både i forhold til erosjonsproblematikk og i forhold til fisk. Vurderingen må gjøres i samråd med NVE.

Sørfjorden:

Fylkesmannen mener at økt vintervannføring nedstrøms Nedre Røssåga og økt erosjon i Røssvatn og Røssåga kan gi periodevis økt ferskvanns- og sedimenttilførsel til Sørfjorden. Dette mener Fylkesmannen kan gi negative konsekvenser for marinbiologi og isforhold.

Statkraft angir at periodevis økning av ferskvannstilførsel i fjorden ikke vil føre til økt isdannelse. De begrunner dette med at hydrofysiske målinger viser at ferskvannslaget allerede er så tykt (målt til 1,2 m i 2009) at dette ikke er begrensende for isdannelsen. NVE ser ingen grunn til å tvile på dette.

Som tidligere beskrevet mener NVE at utvidelsen av Nedre Røssåga ikke vil medføre økt erosjon i Røssvatn. Etter vårt syn vil heller ikke økningen i erosjon nedstrøms utløpet av Nedre Røssåga bli så stor at den vil bli av nevneverdig negativ betydning for biologien, verken i den nedre delen av elva eller i fjorden.

Andre forhold

Kommunene mener at den store mengden tippmasser i seg selv gjør at tiltaket bør konsesjonsbehandles etter vannressursloven. NVE har forståelse for dette synet, da volumet av tippmasser vil bli betydelig. Slik vi tolker og praktiserer bestemmelsene i vannressursloven og dens forarbeider er det imidlertid kun negative virkninger i selve vannstrengen som skal vurderes i forhold til om tiltaket skal konsesjonsbehandles eller ikke. Tippmassene fra tunneldriving og bygging av ny stasjonshall må åpenbart plasseres et sted, og er i seg selv en vesentlig ny virkning. Nye eller større tipper påvirker imidlertid ikke selve vannstrengen, og er dermed ikke relevant ved vurderingen av om nytt Nedre Røssåga kraftverk skal behandles etter vannressursloven.

Plasseringen og bruken av tippmasser vil likevel bli tett fulgt opp av NVE gjennom eksisterende vilkår om godkjenning av detaljplaner med mer. Det samme gjelder anleggsvveier, landskapsmessige hensyn etc. Kommunen vil kunne påvirke i denne prosessen.

Forholdet til eksisterende konsesjon og revisjonsprosessen - samordning av prosessene med revisjon og bygging av nytt kraftverk

NVE mener det er vanskelig å se planene om nytt Nedre Røssåga kraftverk helt løsrevet fra den pågående revisjonen. I denne konkrete saken har vi en eksisterende konsesjon, som legger premisser for det nye kraftverket gjennom eksisterende reguleringer. Vilklårene for denne konsesjonen gjelder hele vassdraget, inkludert elvestrekningen nedstrøms Nedre Røssåga. Disse vilklårene skal nå revideres. Manøvreringsreglementet, som bla. kan inneholde restriksjoner for manøvreringen av reguleringsmagasin og bestemmelser om minstevannføring, er en del av vilklårene. NVE forsøker i alle saker å utforme ett manøvreringsreglement som omfatter hele vassdraget eller de deler av et vassdrag som naturlig bør sees som en helhet.

Et kraftverk som ligger innenfor virkeområdet til eksisterende konsesjon skal altså rustes opp og utvides. Dersom det skal gjennomføres en separat konsesjonsbehandling for dette, må denne behandlingen foregå parallelt med revisjonen, fordi virkningene må sees i sammenheng for hele vassdraget. Det bør uansett utformes ett felles vilkårssett med ett felles manøvreringsreglement for hele systemet.

NVE ser at utvidelsen av slukeevne i Nedre Røssåga kan medføre noen negative virkninger. Virkningene av utvidelsen må imidlertid vurderes ut fra eksisterende situasjon, og ikke på samme måte som om vassdraget i utgangspunktet var urørt. Vi mener at de negative virkningene er begrensete og oversiktlige, men det kan åpenbart være behov for å gjøre en noe nærmere vurdering av virkningene for fisk og erosjon, samt å sette noen vilkår for driften av det nye kraftverket. En konsesjonsbehandlingsprosess etter vannressursloven vil isolert sett kunne klargjøre virkningene av utvidelsen mer, og ville gjøre det mulig å sette nødvendige vilkår.

Samtidig er altså vilklårene for eksisterende konsesjon i ferd med å bli revidert. I denne prosessen vil bla. manøvreringsreglementet bli grundig vurdert. Det vil være mulig både å pålegge minstevannføring og å legge begrensninger for hvordan døgnregulering kan foregå. Det vil automatisk bli tatt inn et vilkår om terskler mv., som bla. gir NVE mulighet til å pålegge Statkraft å foreta biotopjusterende tiltak og å bekoste erosjonssikringsarbeider. Det vil også bli tatt inn standardvilkår for naturforvaltning, som gir miljømyndigheten (Fylkesmannen) fullmakt til å pålegge nødvendige undersøkelser eller tiltak, bla. i tilknytning til laks. Ved en vilkårsrevisjon vil det også være mulig å pålegge enkelte undersøkelser. Utredningsomfanget i slike saker forutsettes å være begrenset, men en nærmere vurdering av forholdene for fisk nedstrøms Nedre Røssåga kraftverk og en nærmere vurdering av behovet for erosjonssikring vil etter vårt syn ligge innenfor dette. En vilkårsrevisjon kan dermed ivareta nøyaktig de samme forholdene som en ønsker å ivareta gjennom en konsesjonsbehandling etter vannressursloven, med den forskjellen

at en ser hele vassdraget under ett, og kan sette vilkår og begrensninger for regulering og kraftverksdrift som er tilpasset helheten i vassdraget.

Dersom utvidelsen av Nedre Røssåga kraftverk ikke konsesjonsbehandles etter vannressursloven, vil revisjonsprosessen bli gjennomført alene. Slik vi ser det, vil dette gi det beste resultatet: Et oppdatert, moderne vilkårssett for hele vassdraget, hvor bestemmelsene bla. ivaretar mulige negative virkninger av økt slukeevne i Nedre Røssåga. Vilkår om godkjenning av planer m.m. er gjort gjeldene i eksisterende konsesjon, slik at NVE kan følge opp detaljplanlegging og bygging av anlegget på vanlig måte, selv om kraftverket bygges før revisjonen er endelig vedtatt.

Kommunenes interesser

Kommunene er svært opptatt av at saksbehandlingen skal følge en prosess som sikrer allmennhetens og kommunenes interesser på best mulig måte. Spesielt nevnes det at kommunene ikke må komme dårligere ut dersom behandlingen av nytt Nedre Røssåga samordnes med revisjonsprosessen.

Når det gjelder miljøvirkninger viser vi til ovenstående diskusjon. NVE vil vurdere miljøkravene på samme måte, enten vurderingene gjøres gjennom revisjonen alene, eller om det gjøres gjennom to parallelle prosesser.

Kommunen mener også at de har rettigheter i form av konsesjonsavgifter og næringsfond. Muligheter for å oppnå slike økonomiske vilkår betinger at nytt Nedre Røssåga konsesjonsbehandles etter vannressursloven.

Det er ikke praksis å pålegge næringsfond i forbindelse med opprustning og utvidelse av eksisterende kraftverk. Vi snakker her om et utvidelsesprosjekt med begrensede nye virkninger i et allerede sterkt regulert vassdrag. Det er ingen nye reguleringer eller overføringer. Erfaringsmessig ligger terskelen for å pålegge næringsfond betydelig høyere enn for dette prosjektet.

Når det gjelder konsesjonsavgifter skal dette beregnes etter reglene i ervervsloven for elvekraftverk over 40 GWh *dersom det ikke tidligere er gitt, eller samtidig gis, konsesjon etter ervervsloven*. Vår praksis er at det ikke pålegges konsesjonsavgifter etter ervervsloven ved opprustning og utvidelse av eksisterende kraftverk, dersom det ikke er noe nytt fall som tas i bruk.

Vi viser likevel til OEDs kommentarer i forbindelse med Iveland kraftverk. Her har OED fastsatt at det skal betales konsesjonsavgifter etter ervervsloven, men at det bare skal fastsettes avgifter for selve utvidelsen. Etter ervervsloven innebærer begrepet utvidelse at fallhøyden økes. Nytt Nedre Røssåga kraftverk vil ikke utnytte noen nye fallmeter. Dermed vil kraftgrunnlaget, som ligger til grunn for beregningen av konsesjonsavgifter, i dette tilfellet uansett forbli uendret. Etter NVEs syn vil det altså ikke bli pålagt økte konsesjonsavgifter i forhold til i dag, selv om en gjennomfører en separat konsesjonsbehandling etter vannressursloven og legger OEDs behandling i Iveland-saken til grunn.

På bakgrunn av ovenstående kan ikke NVE se at det vil være noen forskjell for kommunen om en gjennomfører en egen konsesjonsprosess for nytt Nedre Røssåga kraftverk, eller om en samordner prosessene og vurderer alle relevante forhold gjennom revisjonen.

Grunneiernes interesser

Røssåga Elveierlag er bekymret for at grunneiernes interesser ikke skal bli tilstrekkelig ivaretatt. Både en konsesjonsbehandling og en revisjonsprosess er ment å ivareta forholdet til allmenne interesser. Privatrettslige spørsmål forutsettes løst på andre måter, for eksempel gjennom privatrettslige avtaler eller skjønn. Etter NVEs syn vil det ikke være noen forskjell for private grunneiere om nytt Nedre

Røssåga konsesjonsbehandles etter vannressursloven, eller om en velger å vurdere alle forhold gjennom revisjonen.

Oppsummering og konklusjon

Nedre Røssåga kraftverk er del av en eksisterende konsesjon, som gjelder et omfattende system av reguleringer og overføringer. Vilklårene og manøvreringsreglementet som er knyttet til denne konsesjonen gjelder også for Nedre Røssåga kraftverk og er styrende for vannføringer og vannstander nedstrøms kraftverket. Det er satt i gang en revisjonsprosess for vilklårene til eksisterende konsesjon.

Den planlagte utvidelsen av Nedre Røssåga vil påvirke bare en liten del av området som omfattes av eksisterende konsesjon. NVE mener det vil være lite hensiktsmessig å se på denne lille delen av vassdraget løsrevet fra helheten. Vi mener det har liten reell verdi å konsesjonsbehandle utvidelsen separat, fordi miljøvirkningene vi er interessert i reguleres gjennom eksisterende konsesjon og vilklårene til denne.

Samtidig ser vi at den planlagte utvidelsen kan medføre noe økte negative virkninger på elvestrekningen nedstrøms utløpet av kraftverket, og at det kan være behov for å gjennomføre noe nærmere undersøkelser på fisk og erosjon. Det kan også være behov for å vurdere om det bør settes enkelte krav til vannføringer og vannstander i elva. Mulige skader og ulemper synes likevel å være begrensete og oversiktlige. Etter vårt syn vil det være mulig å gjennomføre tiltak eller sette vilkår som minimerer eventuelle negative virkninger, men dagens vilkår kan ikke fullt ut ivareta potensielle virkninger av utbyggingen. Dersom bygging av nytt Nedre Røssåga kraftverk skal kunne gjennomføres uten konsesjonsbehandling, må det derfor settes enkelte forutsetninger, som må gjelde inntil oppdaterte og tilpassede vilkår er på plass etter revisjonen.

Nytt Nedre Røssåga kraftverk er et opprustnings- og utvidelsesprosjekt som vil gi en betydelig mengde ny, fornybar energi til en lav miljøkostnad, i et allerede sterkt utbygd vassdrag. I tillegg er kraften regulerbar, noe som i økende grad er mangelvare i dag. Dette er en type tiltak som er prioritert framfor inngrep i urørte vassdrag.

Etter NVEs oppfatning ville hovedhensikten med en konsesjonsbehandling etter vannressursloven være å få satt nødvendige vilkår for bygging og drift av det nye anlegget. I dette tilfellet mener vi at dette formålet best kan ivaretas gjennom den pågående revisjonsprosessen, som vil innebære en samlet vurdering av forholdene i hele vassdraget. Gjennom revisjonen vil det være mulig å gjennomføre de undersøkelsene vi ser behov for, samt utforme tilpassede vilkår. Resultatet vil etter vårt syn bli bedre enn om utvidelsen skulle blitt konsesjonsbehandlet separat etter vannressursloven. Statkraft må selv vurdere risikoen ved å bygge nytt kraftverk uten å vite hvilke betingelser som vil gjelde for manøvrering av magasiner, vannføringer og vannstander med mer etter revisjonen.

Konklusjon

Under de forutsetninger som er nevnt nedenfor, vedtar NVE med hjemmel i vannressursloven § 18, at de fremlagte planene for bygging av nytt Nedre Røssåga kraftverk ikke berører allmenne interesser i en slik grad at det utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven. Eventuelle restriksjoner for vannføring eller vannstand vil bli vurdert gjennom en samlet vurdering for hele reguleringssystemet i forbindelse med revisjonen.

Bygging av nytt Nedre Røssåga kraftverk kan settes i gang før revisjonen er endelig avgjort. NVE kan i medhold av eksisterende vilkår følge opp planlegging, bygging og drift av det nye anlegget. Det må søkes NVE om anleggskonsesjon etter energiloven. NVE skal godkjenne detaljplanene før anleggsarbeidene settes i gang.

Forutsetninger

På grunn av kvikkleireforekomster langs nedre deler av Røssåga og mulige endringer i vannstand og vannføring, må behovet for stabilitetstiltak og erosjonssikring utredes og om nødvendig iverksettes før kraftverket settes i drift. Dette vil i alle tilfeller bli et pålegg etter de moderniserte vilkårene som vil bli gitt i forbindelse med revisjonen.

Vannføring og vannstand nedenfor utløpet av Nedre Røssåga kraftverk må ikke endres vesentlig i forhold til i dag i perioden 1. juni – 31. oktober av hensyn til oppvandring og gyting av laks. Dette gjelder inntil eventuelle endringer i manøvreringsreglementet er vurdert og endelig fastsatt ved revisjonen.

Kapasiteten på den planlagte omløpsventilen skal vurderes nærmere i detaljplanleggingsfasen, og fastsettes i samråd med NVE.

Vi har ikke tidligere hatt til behandling en utvidelse av denne størrelsen, samtidig med at det gjennomføres en revisjon av eksisterende vilkår. Vi har i noen tilfeller valgt ikke å konsesjonsbehandle opprustning og utvidelse av enkelte større kraftverk, der vi har ment at tiltaket kunne gjennomføres innenfor rammen av eksisterende konsesjon og at eksisterende vilkår eller avtaler kunne ivareta nødvendig oppfølging av anlegget under bygging og drift. Eksempler på dette er Embretsfoss, Rendalen og Hunsfoss. Disse sakene er imidlertid ikke direkte sammenlignbare med forholdene i Røssåga.

Behandlingen av denne saken vil åpenbart kunne skape presedens for lignende saker. Vi vil derfor understreke at vi mener det må gjøres en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. Når det gjelder Røssåga, er bakgrunnen for vår vurdering at mulige negative virkninger av utvidet slukeevne er av begrenset omfang og relativt godt dokumentert allerede i dag. Det reelle behovet for nærmere undersøkelser anses derfor som begrenset. Det vil sannsynligvis også komme saker der virkningene av eventuelle utvidelsesprosjekter vil være mer omfattende, og der en på forhånd har mindre kunnskap, slik at en egen konsesjonsbehandling og eventuelt behandling etter KU-forskriften vil være den best egnede prosessen.

Merknad til forutsetningene

Når det gjelder forutsetningen om at vannføring og vannstand nedenfor utløpet av Nedre Røssåga kraftverk ikke må endres vesentlig i forhold til i dag i perioden 1. juni – 31. oktober, vil vi igjen presisere at vi sikter til total vannføring. Dvs. driftsvannføring fra kraftverket + tilsig fra restfeltet. Økt slukeevne kan således tas i bruk for å utnytte vann som ellers ville gått som flomoverløp. For øvrig må det manøvreres på samme måte som med dagens slukeevne i den nevnte perioden, inntil det er gjort en helhetlig vurdering av forholdene i vassdraget og oppdaterte vilkår er fastsatt ved revisjonen.

Forholdet til naturmangfoldloven og vannforskriften

Som følge av vårt vedtak vil vurderinger rundt både naturmangfoldloven og vannforskriften bli gjort i forbindelse med revisjonsprosessen.

Videre framdrift i revisjonsprosessen


Det er nå viktig at revisjonsprosessen ikke blir ytterligere forsinket. Med dette setter vi også ny frist for innsendelse av utkast til revisjonsdokument til 1. mars 2012.

Om klage og klagerett

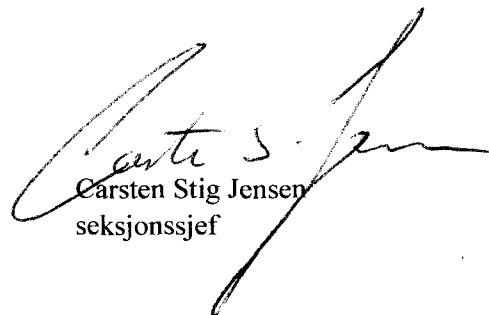
Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen



Rune Flåtby
Avdelingsdirektør



Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Kopi: Hattfjelldal kommune, 8690 Hattfjelldal
Hemnes kommune, 8646 Korgen
Grane kommune, 8680 Trofors
Fylkesmannen i Nordland, Statens Hus, Moloveien 10, 8002 Bodø
LVK, Postboks 1148 Sentrum, 0104 Oslo
Røssåga Elveeierlag, v/Frode Solbakken, fredesolbakken@hotmail.com